

تبیین اثر سواد مالی بر عملکرد سازمانی (مطالعه موردی: شرکت پالایش نفت آفتاب)

حانیه خطیبی

کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران. (نویسنده مسئول).

haniyekhatibi@yahoo.com

محمد حامد خان محمدی

دانشیار گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران.

m.khanmohammadi@hnhk.ac.ir

چکیده

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، میدانی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای بوده و نحوه اجرا، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر، کارکنان شرکت پالایش نفت آفتاب می‌باشند که در این تحقیق بر اساس فرمول کوکران، ۱۲۷ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. برای دسترسی سریع‌تر به نظرات پرسش‌شوندگان بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه در نظر گرفته شد. در این پرسشنامه سواد مالی کارکنان (معین‌الدین، ۱۳۹۲) از ۲۵ سؤال سنجیده می‌شود. همچنین عملکرد سازمانی با استفاده از پرسشنامه ۴۲ سؤالی عملکرد سازمانی (اچیو) سنجیده شد. این پرسشنامه از هفت مؤلفه توانایی، وضوح، کمک، مشوق، ارزیابی، اعتبار و محیط تشکیل شده است. در بخش تجزیه و تحلیل اطلاعات آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS22 و آزمون‌های همبستگی و رگرسیون انجام شد. یافته‌ها نشان داد بین سواد مالی و عملکرد سازمانی میزان همبستگی برابر با ۰/۳۶۷ می‌باشد، جهت همبستگی مثبت و مستقیم است یعنی هر چه سواد مالی افراد بیشتر باشد عملکرد سازمانی بالاتر است. همچنین نتایج نشان داد سواد مالی بر عملکرد سازمانی و تمام جنبه‌های فرعی آن شامل بعدهای توانایی، وضوح، کمک، مشوق، ارزیابی، اعتبار، محیط اثر مثبت و معنا داری دارد. پس میتوان نتیجه گرفت که یکی از مولفه‌های اصلی عملکرد سازمانی، سواد مالی کارکنان می‌باشد و هرچه سواد مالی افزایش یابد، عملکرد سازمانی افراد بهبود خواهد یافت.

واژگان کلیدی: سواد مالی، عملکرد، سازمان.

مقدمه

در دوره امروز، ترتیب دادن نوعی پیشرفت مالی و پولی استفاده نشده، برای افراد حیاتی است که اطلاعات و قابلیت‌های غیرمعمولی برای مقابله با عوارض پیش رو داشته باشند. در چنین شرایطی علیرغم تفاوت‌ها و پیچیدگی‌های بازارهای پولی و تغییرات سریع در آن، داشتن استعدادها و استراتژی‌های مدیریت بودجه برای جمع‌آوری، تحلیل و استفاده از داده‌های پولی و در یک کلام داشتن آموزش بودجه ضروری خواهد بود. مهارت مالی می‌تواند مجموعه‌ای از اطلاعات برای به دست آوردن تعهدات پولی باشد که شامل تفکر در مورد شگفتی‌های مربوط به پول، ماهیت آنها، قوانین و ارتباطاتی است که آنها را اداره می‌کند. منطقی است که ادعا کنیم افراد زیادی به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که این انتخاب‌ها در رابط آنها نباشد. در شرایط پشتیبان فردی، کیفیت انتخاب‌ها نتایج بلندمدتی برای بقای بودجه دارد. انتخاب‌های افتضاح می‌تواند عواقب غم‌انگیزی داشته باشد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که انتخاب‌های بودجه‌ای از اهمیت اساسی

برخوردار است (داکا و کومار^۱، ۲۰۱۷). سواد مالی به عنوان ترکیبی از آگاهی، دانش، مهارت، نگرش و رفتارهای ضروری لازم برای تصمیم گیری‌های مالی است که در نهایت منجر به رفاه مالی شخصی می شود (لوساردی^۲، ۲۰۱۹). فقدان تحصیلات مرتبط با پول می تواند رقمی برای انتخاب های پولی غیرمستقیم باشد که بر زندگی افراد تأثیر می گذارد و سطح رفاه پولی آنها را کاهش می دهد. رفاه بودجه به میزان کفایت یا امنیت مالی افراد و خانواده ها گفته می شود. به عبارت دیگر، رفاه پولی سطح مورد نیاز برای محافظت از مردم در مواجهه با مسائل استاندارد زندگی مانند بدبختی شغلی، بیماری، انحلال، فقر و نیاز در دوران باستان است (کیوساکی^۳، ۱۳۹۳).

لذا پس از بحران مالی جهانی بین سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۰۹، تمرکز عمده ای بر آموزش سواد مالی در سراسر جهان پدید آمده است (بلوو و همکاران^۴، ۲۰۱۴). به طور معمول، مطالعات نشان می‌دهد که حتی در کشورهای پیشرفته، هنوز در میان عموم مردم سواد مالی وجود ندارند (شن و همکاران^۵، ۲۰۱۶). سواد مالی به دنبال بهبود ظرفیت افراد در درک مالی است در نظریات کلاسیک رفتار سرمایه گذاران در بازار سرمایه بر مبنای نظریه مطلوبیت اقتصادی تفسیر می شد (فلورس و ویرا^۶، ۲۰۱۴). تا اواسط قرن بیستم، تفکرات بودجه تا حدی اساسی بود، مبادلات و مبادلات در این دوره معمولاً اندک و ساده بود. با آمدن شورش مکانیکی و افزایش حجم و مجموعه اقلام ساخته شده، حجم مبادلات در جهان به آرامی گسترش یافت. در گسترش، با توسعه شبکه جهانی وب، خرید و عرضه ساده تر و بازر شد و سرمایه گذاری سر به فلک کشید. شورش مکانیکی و گسترش سازماندهی جهانی متغیرهایی بودند که باعث پیچیدگی اداره پولی زندگی فردی و سازمان‌ها شدند. این پیچیدگی، ایجاد تصمیمات مالی مناسب را برای مشتریان در دسرساز کرد. افرادی که اطلاعات پولی ضروری را نداشتند، ممکن است تقریباً با خرید خودرو، خرید روش های حفاظتی، گرفتن قرارداد، انتخاب کارت اعتباری، صرفه جویی در بازنشستگی یا تهیه بودجه، انتخاب مناسبی نداشته باشند (معین‌الدین، ۱۳۹۲).

شرایط مالی کنونی باعث نگرانی واقعی تقریباً امنیت مالی افراد شده است، به ویژه افرادی که توانایی و دارایی لازم را برای معامله با خطرات و استفاده از مزایای آن ندارند. هر روز، تعهد مردم برای تصمیم گیری های مالی بیشتر می شود. برای مثال، دو مورد از مهم‌ترین انتخاب‌های مالی که امروزه افراد کاملاً به آن‌ها اعتماد دارند، انتخاب تقریباً خانه و بازنشستگی است. همانطور که انتخاب های بودجه ای پیچیده تر می شوند، مسائل تصمیم گیری نیز پیچیده تر می شوند. شرایط اضطراری پولی انتخاب های بودجه ای را بدون داشتن دستگاه های مورد نیاز نشان می دهد. انتخاب های بی بضاعت بودجه به عنوان موضوعی پذیرفته شده است که افراد زیادی را آزار می دهد. از مشکلات تصمیم گیری پولی کافی است که نتایج آن در همان لحظه نمایان می شود و مدام خود را آشکار می کند (رستمی، ۱۳۹۲). به این ترتیب سازندگان چیدمان با موضوعی بلااستفاده مواجه می شوند. از آنجایی که علیرغم اینکه انتخاب برنامه‌های مربوط به مسائل بودجه‌ای و مالی به عهده افراد است، نتیجه آن بر دوش جامعه و دولت خواهد بود. سفته‌بازی و انتخاب‌های کم‌هزینه، علی‌رغم اینکه بدیهی تر است، ظرفیت‌های استثنایی واقعی برای امنیت بلندمدت پولی جامعه خواهد داشت. از سوی دیگر، ضمانت مزایا و مستمری‌ها، با حرکت به سمت طرح‌های متشکل از تعهد، وظایف طرح‌های مستمری را بر عهده خود مردم می‌گذارند (جلیوند و همکاران، ۱۳۹۷).

در مطالعات صورت گرفته، محققان به این نتیجه رسیده‌اند که بیشتر افراد از سه مقوله عدم دسترسی مالی، عدم آگاهی مالی و ضعف در توانایی‌های شناختی در حوزه مسائل مالی رنج می‌برند. بنابراین به منظور ارزیابی جوامع از لحاظ شناخت

¹ Duca & Kumar

² Lusardi

³ Kiyosaki

⁴ Blue et al

⁵ Shen et al

⁶ Flores & Vieira

و آگاهی به مسائل مالی، واژه‌های به نام سواد مالی مطرح گردید (پیغامی و تورانی، ۱۳۹۰). مهارت مرتبط با پول می تواند ترکیبی از ذهن آگاهی، اطلاعات، استعدادها، رفتارها و رفتارهای حیاتی برای انتخاب های مرتبط با پول باشد که در نهایت به رفاه پولی فرد منجر می شود. این تعریف روشن می کند که مهارت بودجه چیزی بیش از اطلاعات منصفانه است. علاوه بر این، رفتارها، استعدادها و اطلاعات خاصی را در بر می گیرد (اتکینسون و مسی^۱، ۲۰۱۰). همچنین بخش وسیعی از افراد دارای تحصیلات مالی بسیار خوبی هستند. به نظر می رسد که هر چه سطح تحصیلات پولی یک فرد پایین تر باشد، احتمال خطاهای انتخابی او بیشتر می شود و کمتر می تواند با حیرت های مالی مقابله کند (معین الدین، ۱۳۹۰). لوساردی و میچل^۲ (۲۰۱۷) اشاره می کنند که انتخاب های پولی چندان ساده نیستند و افراد نیاز به جمع آوری، مدیریت و استفاده از اطلاعات مربوط به پراکندگی ترکیبی، پراکندگی شانس از طریق گسترش، گسترش و غیره دارند. به این ترتیب می توان گفت که افراد باید اطلاعات ضروری از اطلاعات مالی و دستگاه های تجزیه و تحلیل آن ها را داشته باشند تا باطل های پولی ایجاد نشوند. جلیوند و رستمی (۱۳۹۷) آنها در پرس و جو در مورد، هوشمندی آموزش پولی، احساسات سرمایه گذاران، تشخیص شانس و آمادگی برای مشارکت بر اساس اثبات از بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کردند. حاصل این تفکر در مورد بکارگیری مجموعه اطلاعات گسترده ای در رابطه با رفتار سفته بازان در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۴ به نظر می رسد که به هیچ وجه مانند گذشته تصور نمی شود، تقریباً تأثیر مهارت مالی بر تشخیص خطرات متخصصان مالی را ثابت می کند. در ما ایران را تماشا نمی کنیم. از سوی دیگر، سواد مالی، تشخیص شانس و احساسات به طور جمعی و روی هم بر انتخاب سفته بازان در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر می گذارد. علاوه بر این، در گسترش، ما اثباتی از تأثیر جنسیت خاص پیدا کردیم. لوساردی و میچل (۲۰۱۴) در مطالعه خود در مورد سطح آموزش بودجه، افراد به این نتیجه رسیده اند که سطح مهارت پولی نه مانند کشورهای متحد، بلکه در اکثر کشورهای توسعه یافته بسیار بالاست. این دو تحلیلگر در تعیین سطح مهارت بودجه ای گروه آزمایشی خود بر روی سه سؤال اساسی پولی حل و فصل کرده اند. این سه سوال اساسی پولی عبارت بودند از: نرخ های جالب، رابطه بین نرخ های شگفت انگیز و نرخ تورم، و گسترش تا کاهش خطر. از نتایج تحقیق به نظر می رسد که با افزایش آموزش، سطح تحصیلات پولی افراد نیز افزایش یافته است. حسین رستمی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی در خصوص ارزیابی و سنجش سواد مالی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران به بررسی رابطه متغیرهای جمعیت شناختی و رتبه بندی کارکنان معاونتهای مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران با سواد مالی آن ها، پرداخته است. یافته ها نشان دادند کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران از نظر مالی با سواد هستند. متغیرهای سن و جنسیت با سطح سواد مالی دارای رابطه معنی دار هستند ولی میزان تحصیلات و میزان درآمد کارکنان با سطح سواد مالی فاقد رابطه معنی دار هستند. میزان سواد مالی در میان کارکنان معاونت های مختلف متفاوت است. کارکنانی که در معاونت اداری-مالی مشغول به کار بودند دارای بیشترین امتیاز سواد مالی و کارکنان معاونت آموزشی از کمترین میزان سطح سواد مالی برخوردار بودند. پژوهشی که توسط کالکاگنو و مونتیکون^۳ (۲۰۱۵) انجام شده است، به نظر می رسد که هر چه سطح مهارت پولی یک فرد بالاتر باشد، آمادگی وی برای جستجوی مشاور پولی قابل توجه تر است. علاوه بر این، افراد با تحصیلات پولی مو، کمتر به سمت منابع خطرناک متمایل می شوند و بنابراین از فرصت های مولدتر محروم می شوند.

در مطالعات صورت گرفته به نظر می رسد که هر چه سطح تحصیلات مرتبط با پول افراد جامعه بالاتر باشد، رونق تجارت مرتبط با پول و سطح رفاه افراد آن جامعه قابل توجه تر است. به همین دلیل است که در دهه پایانی، اقدامات قابل توجهی توسط افراد و سازمان هایی با قابلیت های منطقی قابل توجهی مانند بانک جهانی و Finescape و مانند آن ها به منظور ارائه،

¹ Atkinson and Messy

² Lusardi & Mitchell

³ Calcagno & Monticone

ارزیابی و پیشبرد آموزش بودجه مردم انجام شده است (دیانتی دیلمی و حنیفه زاده، ۱۳۹۴). سواد و دانش مالی به کاهش فشار روانی و اجتماعی و افزایش رفاه خانوادگی در زندگی شخصی منجر می‌شود و مشکلات مالی را کاهش می‌دهد (فاکس و همکاران^۱، ۲۰۱۵). گام برداشتن در سطح آموزش بودجه در بین افراد، به ویژه گروه های ناتوان جامعه، باعث پیشرفت امور نقدینگی افراد، تنظیم بودجه، انتخاب های تحصیل کرده، استفاده مشروع از گشایش های پولی و در یک کلام رفاه و تحقق اجتماعی می شود (اتکینسون و مسی^۲، ۲۰۱۲). به عبارت دیگر، می توان گفت یکی از نیازهای اساسی که با سبک زندگی شهروندان یک ملت ادغام شده و باید در سطوح متمایز آموزشی به آن توجه شود، آموزش مالی و مالی برای پیشبرد بودجه است. مهارت باید معروف باشد که ما در جهانی زندگی می کنیم که در آن انتخاب های بودجه ای به تدریج پیچیده می شوند، به گونه ای که راه های دسترسی به خدمات و محصولات پولی به سرعت در حال گسترش است. در چنین شرایطی، افراد باید طیف گسترده ای از توانایی ها، اطلاعات انتخاب تحصیل کرده و مدیریت شانس را به دست آورند (باومن^۳، ۲۰۱۷). از سوی دیگر، اجرای هر سازمانی در گرو اجرای دارایی های انسانی آن است. در حقیقت، مهمترین دارایی سودآور سازمان ها که علاوه بر آن نامشهود است، دارایی های انسانی آن سازمان است. متعاقباً سطح اطلاعات و استعداد های دارایی های انسانی تأثیری ضروری و قابل توجه بر اجرای سازمان دارد. همانطور که توضیح داده شد، آموزش بودجه یکی از ضروریات زندگی در قرن بیست و یکم است. بر این اساس در تحقیق حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال هستیم که بین سواد مالی کارکنان و عملکرد سازمانی در شرکت پالایش نفت آفتاب چه رابطه ای وجود دارد؟

روش شناسی

از آنجا که پژوهش حاضر به قصد کاربرد نتایج یافته هایش برای شناخت وضعیت موجود و نیز حل مشکلات خاص متداول درون سازمانی انجام می شود، از نظر هدف کاربردی است. همچنین از نظر شیوه گردآوری داده ها، میدانی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای بوده و نحوه اجرا، توصیفی از نوع همبستگی است. توصیفی است؛ چرا که به توصیف وضع موجود می پردازد و همبستگی است؛ چرا که این پژوهش با هدف تبیین رابطه بین متغیرهای مورد بررسی انجام می گیرد و تأثیر سواد مالی بر عملکرد کارکنان را می توان پیش بینی نمود. جامعه آماری پژوهش حاضر، کارکنان شرکت پالایش نفت آفتاب می باشند. در این پژوهش بر اساس فرمول کوکران، حجم نمونه آماری به شرح زیر محاسبه گردید:

حجم نمونه (فرمول کوکران):

$$n = \frac{N * (Z \alpha/2)^2 * pq}{(\epsilon)^2 * (N - 1) + (Z \alpha/2)^2 * pq}$$
$$n = \frac{1500 * (1.96)^2 * .25}{1499 * (0.08)^2 + (1.96)^2 * ..25} = 127$$

N: تعداد افراد نمونه آماری.

ε: بازده قابل تحمل از برآورد پارامتر مورد نظر (۰/۰۸).

P: نسبت موفقیت در جامعه (۰/۵).

Z: مقدار متغیر نرمال متناظر با سطح اطمینان در اینجا ۹۵٪ (1-α) است (۱/۹۶).

α: سطح خطا (α=۰/۰۵).

¹ Fox et al

² Atkinson & Messy

³ Bowen

جهت تدوین مبانی، تعاریف و مفاهیم نظری از منابع کتابخانه ای استفاده شدو مهم‌ترین منبع، موتورهای جستجو در اینترنت، بانک‌ها و منابع اطلاعاتی و کتابخانه ای دانشگاهی و همچنین مقالات داخلی و خارجی بود. همچنین به دلیل نوع تحقیق و برای دسترسی سریع‌تر به نظرات پرسش‌شوندگان بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه در نظر گرفته شد. لذا در این تحقیق از یک پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. در این پرسشنامه سواد مالی کارکنان متغیر مستقل تحقیق محسوب می‌شود. این متغیر با استفاده از ۲۵ سؤال سنجیده می‌شود. پاسخ‌دهندگان میزان آشنایی خود را با مفاهیم مالی شامل ارزش زمانی پول، مالیات، استقراض، نرخ بازده دارایی‌ها، سرمایه‌گذاری در بورس و غیره آزمون می‌دهند. همچنین عملکرد سازمانی که نقش متغیر وابسته تحقیق را دارد با استفاده از پرسشنامه ۴۲ سؤالی عملکرد سازمانی (اچیو) سنجیده شد. این پرسشنامه از هفت مؤلفه توانایی، وضوح، کمک، مشوق، ارزیابی، اعتبار و محیط تشکیل شده است. در بخش تجزیه و تحلیل اطلاعات، داده‌هایی که از اجرای پرسشنامه‌ها به دست آمد، با استفاده از نرم افزار در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بخش توصیفی عملیات مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی افراد نمونه آماری با استفاده از نرم افزار SPSS22 صورت پذیرفت. در بخش استنباطی نیز آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS22 و آزمون‌های همبستگی و رگرسیون انجام شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ مقادیر فراوانی مولفه‌های جمعیت شناختی نمونه‌ها آمده است.

جدول (۱): فراوانی اطلاعات جمعیت شناختی نمونه‌ها

متغیر	مؤلفه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۷۳	۴۲/۵
	زن	۵۴	۵۷/۵
سن	۲۰ تا ۲۵ سال	۲۴	۱۸/۹
	۲۶ تا ۳۰ سال	۳۰	۲۳/۶
	۳۱ تا ۳۵ سال	۳۱	۲۴/۴
	بالای ۳۶ سال	۴۲	۳۳/۱
تحصیلات	فوق دیپلم	۱۵	۱۱/۸
	لیسانس	۶۵	۵۱/۲
سابقه کار	فوق لیسانس و بالاتر	۴۷	۳۷٪
	کمتر از ۵ سال	۴۶	۳۶/۲
	۶ تا ۱۰ سال	۴۴	۳۴/۶
	۱۱ تا ۱۵ سال	۲۱	۱۶/۵
	بالاتر از ۱۶ سال	۱۶	۱۲/۶
	کل	۱۲۷	۱۰۰٪

همانطور که نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد تعداد ۴۲/۵ درصد از افراد نمونه مرد و ۵۷/۵ درصد زن می‌باشند همان‌طور که مشاهده می‌شود نسبت فراوانی زن‌ها به مردها تا حدودی بالاتر است. همچنین نتایج جدول نشان می‌دهد بیشتر افراد نمونه از نظر سنی در رده سنی بیشتر از ۳۶ سال اند، منطبق با جدول فوق ۱۸/۹ درصد سنشان بین ۲۰ تا ۲۵ سال قرار دارند، ۲۳/۶ درصد بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۲۴/۴ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال و ۳۳/۱ درصد بالاتر از ۳۶ سال دارند. در مورد متغیر تحصیلات نتایج جدول نشان می‌دهد ۱۱/۸ درصد افراد نمونه دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم، ۵۱/۲ درصد لیسانس و

۳۷/۰ درصد فوق لیسانس و بالاتر می باشند. همچنین نتایج جدول در مورد متغیر سابقه کار نشان می دهد ۳۶/۳ درصد دارای سابقه کاری کمتر از ۵ سال می باشند، ۳۴/۶ درصد بین ۶ تا ۱۰ سال، ۱۶/۵ درصد بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۲/۶ درصد بالاتر از ۱۶ سال سابقه کار دارند.

در جدول ۲ مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و پایداری گویه‌های تحقیق با توجه به آزمون آلفای کرونباخ آورده شده است.

جدول (۲): مقادیر مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و ضریب آلفا کرونباخ مولفه تحقیق

متغیرها	میانگین	میان	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
مستقل	۶۳/۸۷	۶۸	۱۸/۴۰	-۰/۹۳۱	۱/۰۱
وابسته	۱۵/۸۴	۱۶	۲/۴۶	-۰/۶۳۱	۰/۵۶۸
توانایی	۲۵/۱۱	۲۶	۳/۵۸	-۰/۳۳۴	-۱/۰۷
وضوح	۱۸/۱۳	۱۸	۳/۱۷	۰/۰۶۵	-۱/۳۶
کمک	۱۹/۸۷	۱۹	۵/۱۷	-۰/۰۴۹	-۱/۱۴
مشوق	۳۲/۴۸	۳۲	۵/۱۹	۰/۰۳۸	-۱/۱۸
ارزیابی	۲۱/۲۸	۲۱	۳/۹۲	۰/۰۶۳	-۰/۲۸۷
اعتبار	۱۶/۸۹	۱۷	۲/۴۱	۰/۲۰۱	۰/۷۰۹
محیط	۱۴۹/۶۳	۱۴۷	۱۸/۴۸	۰/۴۲۵	-۰/۶۹۲
عملکرد سازمانی					

همان گونه که مشاهده می شود، جدول ۲ مربوط به توصیف آماری متغیرها در مطالعه حاضر است همانطور که مشاهده می شود عملکرد به عنوان متغیر وابسته دارای میانگین ۱۴۹/۶۳، میان ۱۴۷ و انحراف استاندارد ۱۸/۴۸ می باشد، این متغیر دارای ۷ مولفه است که به ترتیب میانگین، میان و انحراف استاندارد مربوط به نمره کل و تک تک مولفه ها ذکر شده است. سواد مالی به عنوان متغیر مستقل دارای میانگین ۶۳/۸۷ و میان ۶۸ می باشد. همچنین میزان کجی و کشیدگی متغیرها بین (±۳) می باشد که بیانگر نرمال بودن توزیع متغیرها است.

در ادامه برای تعیین نوع آزمون آماری لازم است از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف استفاده شود و با توجه به داده ها از آزمون های پارامتریک و یا غیر پارامتریک استفاده کرد.

جدول (۳): مربوط به آزمون کولموگروف- اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده ها

متغیرها	Z	سطح معناداری
مستقل	۱/۱۷	۰/۱۲۸
وابسته	۰/۸۱۹	۰/۵۱۳
سواد مالی	۰/۹۵۷	۰/۳۱۹
توانایی	۱/۱۶	۰/۱۳۴
وضوح	۰/۹۷۶	۰/۲۹۷
کمک	۰/۹۱۶	۰/۳۷۱
مشوق	۱/۱۲	۰/۱۵۹
ارزیابی	۰/۹۴۰	۰/۳۴۰
اعتبار	۱/۰۴	۰/۲۲۷
محیط		
عملکرد سازمانی		

با توجه به جدول فوق میزان Z برای متغیر وابسته (عملکرد مالی و مولفه های آن) و متغیر مستقل (سواد مالی) در سطح آلفای ۵ صدم معنادار نیست چون مقدار سطح معناداری (p-value) از مقدار ۰/۰۵ بزرگتر می باشد در نتیجه داده های مربوط به این متغیرها از توزیع نرمال تبعیت می کند. در نتیجه برای آزمون فرضیه ها از آزمون های پارامتریک (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) استفاده می گردد.

برای آزمون این فرضیه از آزمون همبستگی و رگرسیون برای بررسی قدرت پیش بینی و میزان تاثیر متغیر مستقل (سواد مالی) بر وابسته (عملکرد سازمانی) استفاده شد نتایج به شرح جداول زیر است:

جدول (۴): مربوط به ضریب تعیین رگرسیون

دوربین واتسون	ضریب تعدیل	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
			sig	r
۲/۰۲	۰/۲۷۷	۰/۲۸۳	۰/۰۰۱	۰/۵۳۲

میزان ضریب تعیین رگرسیون در فوق برابر با $R^2 = ۰/۲۸۳$ می باشد که این میزان نشان می دهد $۲۸/۳$ از تغییرات حاصل از عملکرد سازمانی توسط سواد مالی تبیین می شود. همچنین بین سواد مالی و عملکرد سازمانی میزان همبستگی برابر با $۰/۳۶۷$ می باشد، جهت همبستگی مثبت و مستقیم است یعنی هر چه سواد مالی افراد بیشتر باشد عملکرد سازمانی بالاتر است. همچنین آماره دوربین واتسون کمتر از $۲/۰۲$ می باشد که این نتیجه بیانگر عدم خودهمبستگی بین باقی مانده های مدل رگرسیون است.

جدول (۵): مربوط به تحلیل واریانس

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه گذاری	مجموع مجزورات	مدل
۰/۰۰۱	۴۹/۳۵	۱۲۱۷۲/۲۶	۱	۱۲۱۷۲/۲۶	رگرسیون
		۲۴۶/۶۱۷	۱۲۵	۳۰۸۲۷/۰۷	باقی مانده
			۱۲۶	۴۲۹۹۹/۳۳	کل

جدول تحلیل واریانس فوق نتایج ضریب تعیین رگرسیون را تأیید می کند و نتایج جدول نشان می دهد F مشاهده شده ($F = ۴۹/۳۵$) در سطح آلفای ۵ درصد معنادار است و فرض صفر رد می شود. در نتیجه ضریب تعیین رگرسیون قابل تایید است.

جدول (۶): مربوط به میزان اثر سواد مالی بر عملکرد سازمانی

سطح معناداری	T	بتای استاندارد	بتای غیر استاندارد		مدل رگرسیون
			خطای معیار	B	
۰/۰۰۱	۲۲/۸۶		۵/۰۵۲	۱۱۵/۵۲	عرض از مبدا (a)
۰/۰۰۱	۷/۰۲	۰/۵۳۲	۰/۰۷۶	۰/۵۳۴	سواد مالی

جدول بتا در فوق نتایج نهایی رگرسیون را نشان می دهد و با توجه به این جدول می توان معادله خط رگرسیون را ترسیم کرد:

$$\text{سواد مالی} = ۱۱۵/۵۲ + ۰/۵۳۴ \times \text{عملکرد سازمانی}$$

نتایج جدول فوق نشان می دهد سواد مالی قدرت پیش بینی عملکرد سازمانی را دارد به این صورت که به ازاء یک واحد افزایش در سواد مالی، عملکرد سازمانی به میزان $۰/۵۳۲$ افزایش می یابد که این میزان پیش بینی ها با توجه به آماره t در سطح آلفای ۵٪ معنادار است. در نتیجه فرضیه فوق تایید می شود و می توان گفت سواد مالی بر عملکرد سازمانی در شرکت پالایش نفت آفتاب اثر دارد.

نتیجه گیری

امروزه عملکرد سازمان ها به طور کامل وابسته به عملکرد نیروی انسانی آنها می باشد. همچنین در دنیای پر نوسان امروزی، سواد مالی یک رکن اساسی در جامعه بشری به حساب می آید. در این پژوهش اثر سواد مالی بر عملکرد سازمانی

در شرکت پالایش نفت آفتاب مورد بررسی قرار گرفت. تحلیل نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها به شرح جدول زیر بوده است:

جدول (۷): تحلیل نتایج حاصل از آزمون تحقیق

متغیر مستقل	متغیر وابسته	وجود رابطه	جهت رابطه	میزان رابطه (R2)
سواد مالی	عملکرد سازمانی	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	توانایی	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	وضوح	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	کمک	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	مشوق	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	ارزیابی	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	اعتبار	تأیید	مثبت	ضعیف
سواد مالی	محیط	تأیید	مثبت	ضعیف

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، سواد مالی بر عملکرد سازمانی و تمام جنبه های فرعی آن شامل بدهای توانایی، وضوح، کمک، مشوق، ارزیابی، اعتبار، محیط اثر مثبت و معنا داری دارد. پس میتوان نتیجه گرفت که یکی از مولفه های اصلی عملکرد سازمانی، سواد مالی کارکنان می باشد و هرچه سواد مالی افزایش یابد، عملکرد سازمانی افراد بهبود خواهد یافت. همچنین در تحلیل نهایی باید به میزان (شدت) رابطه بین متغیرها توجه نمود. از آنجا که ضریب تعیین تعدیل شده (R2) در تمام رابطه ها کمتر از ۳۰٪ بوده است، میتوان نتیجه گرفت که میزان رابطه ضعیف می باشد. در توضیح علت اصلی ضعیف بودن روابط، عملکرد سازمانی که متغیر وابسته این پژوهش می باشد، از عوامل بسیار زیادی تاثیر می پذیرد. این عوامل میتواند شامل فرهنگ سازمانی، فرهنگ کار تیمی، انگیزه فردی، امید به آینده و فرهنگ مشارکت، فرهنگ پیشرفت محور، فرهنگ هدف محور، شجاعت، ثبات، هوش شناختی (IQ)، و هوش هیجانی (EQ) و.. بسیاری موارد دیگر باشد. همچنین به دلیل اینکه در این پژوهش فقط به اثر سواد مالی بر عملکرد سازمانی پرداخته شده است لذا ضریب تعیین های کمتر از ۳۰٪، خللی به اعتبار این پژوهش وارد نیست. لذا پیشنهاد می شود مدیران سازمان ها برای بهبود عملکرد سازمانی، سطح سواد مالی کارکنان را اندازه گیری و ارتقاء دهند. به پژوهشگران آتی پیشنهاد می گردد که اثر سایر متغیر ها و مولفه های مهم بر عملکرد سازمانی را در پژوهش خود مورد بررسی قرار دهند و بتوانند میزان (R2) را افزایش دهند. همچنین این پژوهش را می توان از روش گرند تئوری نیز بررسی کرد تا بتوان الگویی موثر در راستای افزایش سواد مالی کارکنان و تاثیر آن بر عملکرد سازمانی تهیه و تدوین کرد.

منابع

- ✓ پیغامی، عادل، تورانی، حیدر، (۱۳۹۰)، نقش برنامه درسی اقتصاد در برنامه تعلیم و تربیت رسمی و عمومی دنیا، ارائه یک برنامه عمل برای یک برنامه درسی مغفول، نوآوری آموزشی، دوره ۹، شماره ۳۷، صص ۳۱-۵۲.
- ✓ جلیلودن، ابوالحسن، رستمی نوروزآباد، مجتبی، (۱۳۹۷)، تعاملات سواد مالی، احساسات سرمایه گذاران، ادراک ریسک و تمایل به سرمایه گذاری: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، دانش سرمایه گذاری، دوره ۷، شماره ۲۷، صص ۱۴۱-۱۷۰.
- ✓ رستمی، حسین، (۱۳۹۲)، ارزیابی و سنجش سواد مالی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه آزاد علوم تحقیقات واحد دماوند.

- ✓ کیوساکی، رابرت (۱۳۹۳) چراندانش آموزان ممتاز برای دانش آموزان ضعیف کار می کنند و دانش آموزان متوسط، کارمند دولت می شوند؟، ترجمه لطیف احمد پور و میلاد خدابنده، انتشارات فرهنگ صبا، چاپ دوم، تهران
- ✓ معین الدین، محمود، (۱۳۹۲)، ارزیابی سواد مالی دانش آموزان مقطع متوسطه در شهر یزد، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد.
- ✓ معین الدین، محمود، (۱۳۹۰)، ارزیابی و ارائه الگوی مناسب برای سنجش سواد مالی (مالیه شخصی) دانشجویان ایرانی، پایان نامه دکتری تخصصی رشته حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- ✓ Atkinson, A. and F.-A. Messy (2017). Measuring financial literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) pilot study.
- ✓ Blue, L., Grootenboer, P., & Brimble, M. (2014). Financial literacy education in the curriculum: Making the grade or missing the mark? *International Review of Economics Education*, 16, Part A, 51-62.
- ✓ Bowen, C. F. (2017). Financial Knowledge of Teens and Their Parents. *Financial Counseling and Planning*, 13(2), 93-102.
- ✓ Duca, J. V. & Kumar, A. (2017). Financial literacy and mortgage equity withdrawals. *Journal of Urban Economics*, 80, 62-75.
- ✓ Flores, S. A. M., & Vieira, K. M. (2014). Propensity toward indebtedness: An analysis using behavioral factors. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 3, 1-10.
- ✓ FOX, J., Bartholomae, S. & Lee, J. (2015). Building the Case for Financial Education. *The Journal of Consumer Affairs*, 39(1), 195-214
- ✓ Lusardi, A. (2019). Financial literacy and the need for financial education: evidence and implications. *Lusardi Swiss Journal of Economics and Statistics*. 155:1.
- ✓ Lusardi, A. and O. S. Mitchell (2017). Baby boomer retirement security: The roles of planning, financial literacy, and housing wealth. *Journal of Monetary Economics* 54 (1), 205-224.
- ✓ Lusardi, A., Mitchell, O. S., &Curto, V. (2014). Financial literacy and financial sophistication in the older population. *Journal of Pension Economics and Finance*, 13(4), 347-366.
- ✓ Shen, C.-H., Lin, S.-J., Tang, D.-P., & Hsiao, Y.-J. (2016). the relationship between financial disputes and financial literacy. *Pacific-Basin Finance Journal*, 36, 46-65.